

Mivel szembesülnek a tejtermelők?

A Mezőgazdasági Szövetkezők és Termelők Országos Szövetségének elnöksége a legutóbbi ülésén a hazai tejj piac helyzetét és kilátásait tárgyalta. A témát a tejkvóta megszűnése tette különösen aktualitássá, ez azonban csak egyik eleme a tejtermelőket érintő változásoknak. Oláh Endre, a MOSZ főtanácsosa kifejtette, hogy a termelők piaci helyzete tavaly év vége óta folyamatosan romlik: a bel- és külpia felvásárlási árak csökkennek, a versenytársak tejtermelése növekszik, miközben az értékesítési lehetőségeink az orosz embargó miatt szűkültek. A változó piaci környezetben 2015-től élessé válnak a kormány támogatásmegvonó intézkedési is, amelyek jelentős változást hoznak az ágazat támogatási rendszerében.

A tejtermelők igazodási pontokat keresnek, és azt mérlegelik, hogy az előttük álló változások – amelyeknek a kvótakivezetés csak az egyike – milyen hatással lesznek az ágazat jövedelmezőségére. A tejtermelés Magyarországon a gazdasági szervezetek kezében összpontosul (a tejjel hasznú tehének 83 százalékát ők tartják, és az állomány zöme az 1200 hektárosnál nagyobb üzemekben van), közülük sokan most szembesülnek az elmúlt időszakban meghozott nemzeti döntések következményeivel. Ezek közül az egyik leghúsbavágóbb, hogy a nagyobb területen gazdálkodók – tartsanak bármennyi állatot is – az 1200 hektár feletti területeiknél 2015-től elveszítik az alaptámogatásukat, mondta a főtanácsos.

Jelentős érvágást jelent az is, hogy a jelenlegi elképzelések szerint az 1200 hektáros üzem méret felett a termelők az agrárkörnyezet-gazdálkodási támogatásból sem részesülhetnek. Ezt tovább tetézi, hogy a Vidékfejlesztési Program tervezete – annak ellenére, hogy a kormány a kommunikáció szintjén az állattenyésztést kiemelt területként kezeli – üzem méret-korlátozásokat és támogatási plafonokat tartalmaz, ami a nagyobb létszámú állattartó gazdaságok kilátásait igencsak rontja. A földforgalmi törvény előírásai

miatt sok esetben egyre nehezebben biztosítható az állatállomány nagyságához igazodó földhasználat, és emiatt problémák jelentkezhetnek a trágyaelhelyezésben is. Öröndetes tény, hogy az elmúlt időszakban bővült a hazai szarvasmarhaállomány – ezen belül valamely tejjel hasznú tehének száma is –, ugyanakkor az elkövetkező időszak intézkedései nem segítenek túlságosan rózsaszín jövőképet.

Az unió tejtermelése 2010 és 2014 között mintegy 10 millió tonnával nőtt. Különösen az EU-15-ök 2014. évi termelése futott fel, és a várakozások szerint a 2014-15-ös kvótaévben 13 tagállam is túllépheti a tejkvótáját. Az előrejelzések alapján az EU terméshövelése ezután is folytatódik, elsősorban Németországban, Franciaországban, Lengyelországban és Hollandiában lehet erre számítani. A tej-

termelés a kvótakivezetés hatására az EU-n belül eltolódhat az északi és a nyugati tagállamok irányába, ahol hatékonyan ki tudják használni az atlanti klíma előnyeit. Ezt a véleményt erősíti az Európai Gazdasági és Szociális Bizottság jelentése is, bár a beszámoló egyik nagy hiányossága, hogy nem foglalkozik érdemben azokkal a tagállamokkal, amelyekben a kevésbé kedvező természeti és klimatikus viszonyok ellenére is komoly tejtermelés van. Ezek közé tartozik Magyarország is. A MOSZ alapvető uniós érdekek tartja, hogy e tagállamokban is megmaradjon – legalább a korábbi szinten – a tejtermelés, amihez e térségekben is megfelelő eszközöket kell biztosítani.

A többlettermelés egyre jobban nyomja a piacot. A hazai felvásárlási árak három hónap alatt 10 forinttal csökkentek, míg az egy évvel ezelőtti árhoz képest 22 forintos volt az áresés. A magyarországi felvásárlási árak a csatlakozás óta az EU-s árak utolsó harmadában foglalnak helyet, jelentősen elmaradva az EU átlagárától.

Hazánk kétszer annyi tejet és tejterméket exportál, mint amennyit importál, ennek ellenére értékben kifejezve az import nagysága az Európai Unióhoz történő csatlakozásunk óta meghaladja az export értékét. Az export és az import 2010. évi, csaknem 40 milliárd forintos értékülönözete az elmúlt években folyamatosan

csökkent, de tavaly megtört ez a tendencia. Az import termékek arányát tovább növelheti, hogy a kereskedelmi láncok által fizetendő élelmiszerlánc-felügyeleti díj számítási módja megváltozott, ami egyes láncokat az eddigi kereskedelmi politikájuk – a magyar termékek preferálása – felülvizsgálatára ösztönözhet, hangsúlyozta a főtanácsos.

Világosan látszik, hogy az eddig hozott kormányzati intézkedések nem képesek ellensúlyozni a kvótamegszüntetés és az egyéb támogatási-szabályozási változások hatásait. További lépésekre van szükség. Így minél hamarabb be kell vezetni a kockázatkezelés eszközeit, ezen belül egy jövedelemstabilizálási eszközt, amelynek alkalmazásnak kell lennie az áringadozások negatív hatásainak kezelésére. Biztosítani kell, hogy a Vidékfejlesztési Program jogcímei diszkriminációmentesen elérhetőek legyenek, ne kerüljön sor az üzem méret szerinti differenciálásra. Az ellátási láncban a termelők a legkiszolgáltatottabbak, ezért nagy jelentősége van annak, hogy a szerződéses kapcsolatokra vonatkozó jogszabályi előírásokat a felek betartsák. A hazainál sokszor jóval drágább nyers tejből készült import dobozos tejek gyakran olcsóbbak a boltokban, mint a hazai előállítású dobozos tejek. További kormányzati intézkedésekre van szükség, hogy ennek okait feltárják, s ezt a gyakorlatot felszámolják, mondta végezetül Oláh Endre.

H. GY.

